

Отворено писмо јавности и надлежним институцијама

Обавештавамо јавност да запослени на универзитетима у Србији поред медијских и физичких притисака, којима су константно изложени током трајања студентских протеста, у последњих два месеца трпе и изразите финансијске притиске.

За месец фебруар наставном особљу на универзитетима у Србији исплаћена је половина зараде, а за месец март до сада је уплаћено 25%. Влада у оставци изменила је Уредбу о нормативима и стандардима услова рада универзитета и факултета за делатности које се финансирају из буџета. На тај начин прекршени су бројни законски акти, а поред тога измене су усвојене од стране Владе која има ингеренције да обавља искључиво техничке послове. Измене су донете на пречац и без икаквог утемељења. Њима је промењена норма која се односи на обављање наставних и научних односно уметничких делатности. Наиме, претходне норме за обављање наставног и научног, односно уметничког, рада биле су уједначене, по 20 радних сати у недељи. Такав норматив одговара природи посла коју запослени на универзитету обављају, пошто је научно усавршавање саставни део генерисања нових знања, али и осавремењавања наставе која мора да прати најновија научна и уметничка достигнућа.

Тежећи да повећа притисак на запослене на универзитетима, како би одустали од подршке студентским протестима, Влада Републике Србије у оставци на седници 24.3.2025. изменила је овај однос предвидевши 35 радних сати за наставу, а свега 5 за научни рад. Циљ није била брига за добробит образовања на академском нивоу, већ могућност да се због блокада факултета универзитети казне тако што ће наставно особље примати само 12,5% зараде. То ће се догодити наредног месеца и довешће у питање не само егзистенцију запослених, већ и финансијско пословање факултета будући да ће уплаћена средства бити мања од минималне зараде на републичком нивоу. Тиме ће бити онемогућено плаћање пензионог и здравственог осигурања запослених, за шта ће терет парадоксално сносити факултети као неодговорни послодавци, који због тога могу бити и додатно финансијски кажњени. Зато доношење поменуте незаконите уредбе не само да угрожава егзистенцију запослених на универзитетима у Србији већ разара целокупан академски систем и образовање као најважнији ресурс једне земље.

Финансирање високог образовања дугогодишњи је проблем, чиме власт показује немар не само за запослене, већ и за будућност и развој Србије. Факултетима се годинама не исплаћују режијски трошкови и јубиларне награде, на шта је држава као финансијер обавезна, а средства за научни рад и опремање наставних просторија су минимална. Зграде факултета су дотрајале, прокишњавају, плочници испред њих су пуни рупа и потенцијално опасни. За техничко особље држава не уплаћује минималну зараду, на шта је по закону обавезна, већ су факултети принуђени да те разлике као и санацију зграда

дотирају из средстава која приходују од уплата студената, а која би се могла користити за наставу. Ово су само неки примери дугогодишње небриге и запостављања овог вида образовања.

„Добра воља“, сада већ бивше владе, да се коначно побрине за статус високог образовања и испуни четврти захтев студената, остаје „мртво слово на папиру“ и још једно у низу празних обећања. Подсетимо да су пристрасни медији у циљу негативне пропаганде, као и сами представници власти, при доношењу Закона о изменама и допунама закона о високом образовању почетком марта тенденциозно наводили да универзитетски професори брину само о увећавању својих иначе високих зарада. Оваквим таргетирањем запослених на универзитетима и давањем лажних информација о висини њихових зарада, које не достижу ни половину зарада професора у суседним земљама као што су Босна и Херцеговина или Црна Гора, власт и медији креирају поделе у друштву на богате и сиромашне. Просечна плата редовног професора, што је највише звање на универзитетима у Србији, креће се око 140.000 динара. Овај износ, а поготово зараде запослених на универзитету у нижим звањима, говоре о неистинитости поменутих навода који наносе штету угледу професије и достојанству запослених у високом образовању. Лажне поделе на сиромашне и богате стога имају за циљ да грађани забораве да су зарада која омогућава достојанствен живот и адекватни услови рада основ сваког уређеног друштва, а не привилегија. У Србији су сви слојеви становништва осиромашени до крајњих граница и уједначени по томе што зарађују недостојно мало за било који посао који обављају, док се у највишим круговима актуелног режима одвијала корупција због које су се студентски протести и појавили.

Овим саопштењем желимо да истакнемо да је рад запослених на универзитетима и у осталим сферама образовања темељ друштвеног развоја. Зато је важно да се о зарадама и условима рада у овој области говори истинито и транспарентно. Апелујемо да се укине незаконита уредба која угрожава егзистенцију запослених на универзитетима у Србији и одрживост високог образовања, као и да се на расподелу средстава у буџету за образовање не гледа као на трошак, већ као на инвестицију за развој друштва и коначно заустави његово даље систематско урушавање.

Продекан за финансије и финансијска комисија Филозофског факултета у Београду